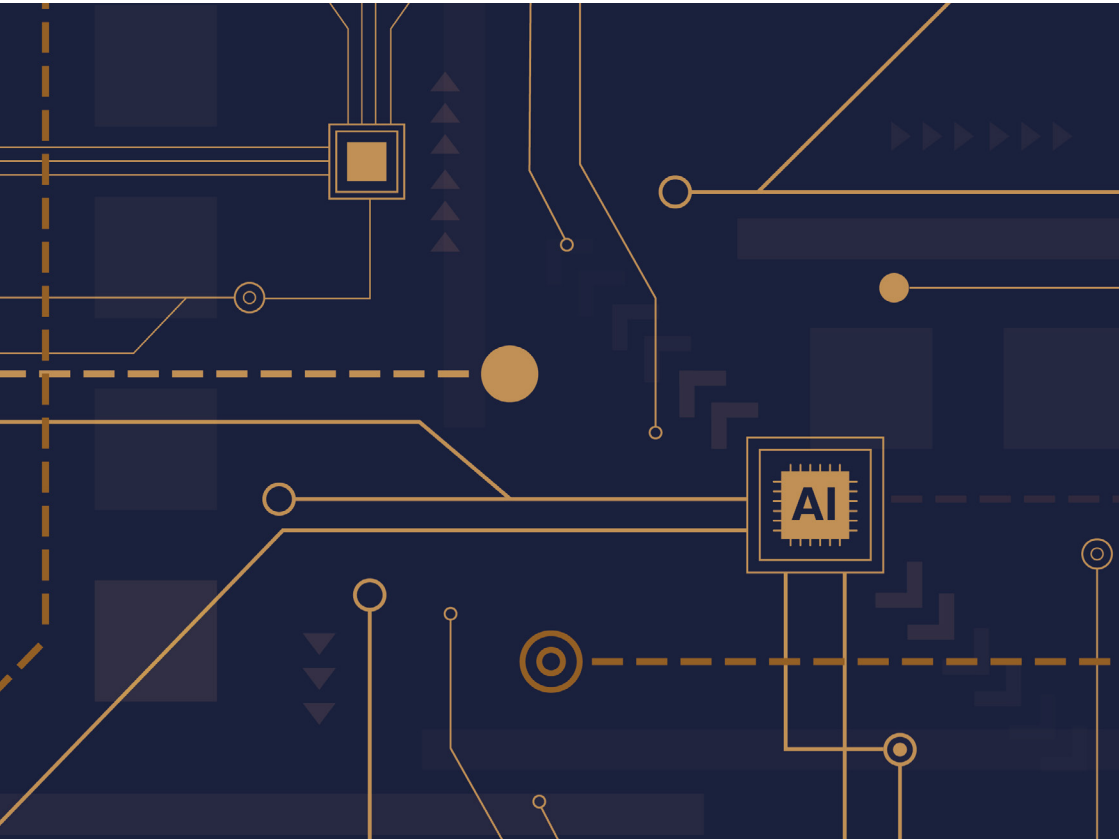

MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE

Számviteli és jogi válaszok a globális kihívásokra

Konferencia programja

09:30 – 09:45	Dr. Lakatos László Péter , Számvitel és Jogi Intézet, Intézetvezető: A számvitel és a jog válasza a globális kihívásokra
09:45 – 10:00	Dr. Czoboly Gergely , Egyetemi Docens, Dr. Erdős Gabriella , Jogi Tanszék, Tanszékvezető: Az adóegyezmények kötése és felmondása
10:00 – 10:15	Kozma Norbert , Egyetemi Tanársegéd: Átállni vagy nem átállni: az itt a kérdés - Az IFRS 17 kapcsán meghozott biztosítói döntések
10:15 – 10:30	Kertész Réka , PhD hallgató: Számviteli kihívások egy startup életében
10:30 – 10:45	Menyhért Kristóf , PhD hallgató: A jövő kutatás irányai a számvitelben
10:45 – 10:55	reflexiók, kérdések
10:55 – 11:10	Kovács Lilla , PhD hallgató: Munkavállalói juttatások és egyéb ösztönzők számviteli kezelésének kérdései
11:10 – 11:25	Zanócz Anett , PhD hallgató: Fenntarthatósági jelentések tanúsítása a CSRD hatályba lépését megelőző időszakban
11:25 – 11:40	Fábics István , Egyetemi Tanársegéd: Egyes számviteli beszámolók hasznossága
11:40 – 11:55	Tarpataki Eleonóra , Mesteroktató: Egyetemi számvitel oktatás változása a 2020-as évek elején
11:55 – 12:05	reflexiók, kérdések
12:05 – 12:20	Prof. Dr. Lukács János , Számvitel Tanszék, Tanszékvezető: Audit hibák, elszalasztott lehetőségek

SCIENCE: ANSWERS TO GLOBAL CHALLENGES

Agenda of the conference

09:30 – 09:45	Dr. László Péter Lakatos , Head of the Institute of Accounting and Law: Responses of accounting and law to global challenges
09:45 – 10:00	Dr. Czoboly Gergely , Associate Professor, Dr. Erdős Gabriella , Head of the Department of Business Law: Entering and Exiting Tax Treaties
10:00 – 10:15	Kozma Norbert , Assistant Lecturer: Transition or no transition: that is the question – Decision-making by insurance companies in relation to IFRS 17
10:15 – 10:30	Kertész Réka , Ph.D. Student: Accounting challenges in the life of a startup
10:30 – 10:45	Menyhért Kristóf , Ph.D. Student: Directions of futurology in accounting
10:45 – 10:55	Questions and Answers
10:55 – 11:10	Kovács Lilla , Ph.D. Student: Accounting treatment of employee benefits and other incentives
11:10 – 11:25	Zanócz Anett , Ph.D. Student: Sustainability reporting assurance in the pre-CSRD era
11:25 – 11:40	Fábics István , Assistant Lecturer: The usefulness of the financial reports
11:40 – 11:55	Tarpataki Eleonóra , Master Lecturer: Changes in accounting education in the early 2020s
11:55 – 12:05	Questions and Answers
12:05 – 12:20	Prof. Dr. Lukács János , Head of Department of Accounting: Audit failures, missed opportunities

SCIENCE: ANSWERS TO GLOBAL CHALLENGES

Bevezető gondolatok

NAGY ÖRÖMMEL OSZTJUK MEG AZ ELŐADÓKKAL ÉS ÉRDEKLŐDŐKKEL A MAGYAR TUDOMÁNY ÜNNEPE 2023 PROGRAMSOROZAT KERETEIN BELÜL A BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM SZÁMVITELI ÉS JOGI INTÉZETE SZERVEZÉSÉBEN MEGRENDEZÉSRE KERÜLŐ „SZÁMVITEL ÉS JOGI VÁLASZOK A GLOBÁLIS KIHÍVÁSOKRA” KONFERENCIA ABSZTRAKTKÖTETÉT.

A Magyar Tudomány Ünnepe hosszú évek óta tudományos közösségünk egyik alappillére, amely elősegíti az együttműködést, az innovációt és a tudáscserét az Intézetünk munkatársai és hallgatói számára. Idén 11 előadó 10 előadását hallgathattunk meg a számvitel és a jog legújabb kutatási irányairól. E találkozó lehetőséget biztosított a kutatóink és szakembereink számára, hogy találkozzanak, megosszák egymással legújabb kutatási eredményeiket és olyan tartalmas vitákba bocsátkozzanak, amelyek az emberi és tudományos megértés határait feszegetik.

A szervezőbizottság és az absztraktkötet szerkesztői:
Fábics István – Egyetemi tanársegéd
Zanócz Anett – PhD hallgató

Introduction

WE ARE PLEASED TO PUBLISH THE ABSTRACTS OF THE CONFERENCE „ACCOUNTING AND LEGAL RESPONSES TO THE GLOBAL CHALLENGES” ORGANIZED AS PART OF THE HUNGARIAN SCIENCE FESTIVAL 2023 BY THE INSTITUTE OF ACCOUNTING AND LAW, CORVINUS UNIVERSITY OF BUDAPEST.

For many years, the Hungarian Science Festive has been a fundamental pillar of our academic community, promoting collaboration, innovation, and exchange of knowledge among our colleagues and students. This year, we had the opportunity to hear 10 presentations from 11 experts on the latest research trends in accounting and law. This esteemed gathering provided an opportunity for researchers and practitioners to meet, share their latest findings, and engage in meaningful discussions that propel the boundaries of human and scientific understanding.

The organizing committee and the editors of the abstract collection are:
István Fábics – Assistant Lecturer
Anett Zanócz – Ph.D. Student

Absztraktok/Abstracts

A számvitel és a jog válasza a globális kihívásokra/ Responses of accounting and law to global challenges Dr. Lakatos László Péter	11
Adóegyezmények kötése és felmondása/ Entering and Exiting Tax Treaties Dr. Czoboly Gergely, Dr. Erdős Gabriella	13
Átállni vagy nem átállni: az itt a kérdés Az IFRS 17 kapcsán meghozott biztosítói döntések/ Transition or no transition: that is the question Decision-making by insurance companies in relation to IFRS 17 Kozma Norbert	15
Számviteli kihívások egy startup életében/ Accounting challenges in the life of a startup Kertész Réka	19
A jövő kutatás irányai a számvitelben/ Directions of futurology in accounting Menyhért Kristóf	21
A munkavállalói juttatások és egyéb ösztönzők számviteli kezelése/ Accounting treatment of employee benefits and other incentives Kovács Lilla	23
Fenntarthatósági jelentések tanúsítása a CSRD hatályba lépését megelőző időszakban/ Sustainability reporting assurance in the pre-CSRD era Zanócz Anett	25
Egyes számviteli beszámolók hasznossága/ The usefulness of the financial reports Fábics István	27
Egyetemi számvitel oktatás változása a 2020-as évek elején/ Changes in accounting education in the early 2020s Tarpataki Eleonóra	29
Audit hibák, elszalasztott lehetőségek/ Audit failures, missed opportunities Prof. Dr. Lukács János	31

A számvitel és a jog válaszai a globális kihívásokra

DR. LAKATOS LÁSZLÓ PÉTER

A tudomány fejlődésével és az információáramlás hatékonyságának robbánszerű növekedésével egyre több és több olyan problémával szembesülünk, amelyet globálisnak érzékelünk. A megoldáskereső sorrendjének meghatározásához és az erőforrások hatékony allokálásához elengedhetetlen, hogy **meghatározzuk azokat az ismérveket, amelyek egy problémát globálissá tesznek**. Álláspontunk szerint négy ilyen konjunktív ismerv azonosítható: az érintettek köre, a megoldás komplexitása, az összefogás szükségessége a megoldás megtalálásához és a következmények súlyossága, ami magába foglalja az okozott kár vagy hátrány mértékét és a konzekvenciák visszafordíthatatlanságát. Álláspontunk szerint a jog és a számvitel a mag sajátos és univerzális eszközeivel a következő általunk a fenti ismerévek alapján globálisnak tekintett kérdések kapcsán tud segítséggel lenni.

Szegénység és egyenlőtlenség: e körben az arányosabb közteherviselés, a javakhoz való hozzáférés szabályozása csak két kiragadott terület, amiben e diszciplínák asz-szisztálni tudnak.

Fenntarthatóság: az egyes vállalati riportok tartalmának megalkotásával, illetve múltbeli események mérésnek segítségével világos helyzetképhez segít bennünket a két tudományág.

Mesterséges intelligencia: A két terület javaslatot fogalmaz meg a terület szabályozására, mely jelenleg rendkívül veszélyes hiátus, illetve megoldást kínálhat a kiváltott emberi munka miatt adóbevételek pótlására, alternatív adóztatási tárgyak felkutatásával (pl. az így végzett munka adóztatása).

Oktatás és hatalom viszonya: a népszuverenitás eszméjének pontos körbehatárolásával, az eszme oktatáson keresztül disszeminációjával járulhat hozzá a tudatos és szuverén polgárság erősödéséhez.

Responses of accounting and law to global challenges

DR. LÁSZLÓ PÉTER LAKATOS

With the development of science and the explosion in the efficiency of information flow, we are facing more and more challenges we perceive as global. To determine the sequence of solution-seeking and efficiently allocating resources, **it is essential to define the criteria that make a problem global**. We consider that four conjunctive criteria can be identified in this topic: the stakeholders involved, the complexity of the solution, the need for cooperation to find a solution, and the severity of the consequences, which includes the extent of the damage or disadvantage caused and the irreversibility of the consequences.

In our view, law, and accounting, with their specific and universal tools, can help with the following issues, which we consider to be global based on the above-mentioned understandings.

Poverty and inequality: in this context, improving the equality of burden-sharing and regulating public access to goods are just two of the many areas where these disciplines can help.

Sustainability: By creating the content of non-financial corporate reports and measuring past events, these two disciplines can help us to get a clear picture of the current situation.

Artificial Intelligence: both areas propose regulating this highly risky void and may offer a solution to compensate for the lack of tax revenue generated by human labor by finding alternative taxable objects (e.g., taxing the work so performed).

Relationship between education and authority: by defining the idea of national sovereignty and disseminating it through education, it can contribute to the strengthening of a conscious and sovereign citizenry.

Adóegyezmények kötése és felmondása

DR. CZOBOLY GERGELY, DR. ERDŐS GABRIELLA

Kulcsszavak: nemzetközi közjog, adóegyezmények joga, nemzetközi szokásjog, Bécsi Konvenció (VCLT), felmondás, kilépés egyezményi kötelezettségekből

Az adóegyezmények képezik a nemzetközi adójog magját, biztosítják a stabilitást, a megbízhatóságot és az egységes vezérelvek alkalmazhatóságát a nemzetközi adóügyi kapcsolatokban. Közös, méltányos megoldást nyújtanak a nemzetközi jogi kettős adóztatás kiküszöbölésére az adózási jogok megosztásával. Egészen a közelmúltig az adóegyezmények felmondása meglehetősen ritka esemény volt, amelyet leginkább új szerződések megkötése vagy a szóban forgó adóegyezmény-nyel való visszaélés indokolt. Az elmúlt években azonban jelentősen megnőtt az adóegyezmény-felmondások száma, és ami még aggasztóbb, a felmondások egy része politikai nyomásgyakorlásra irányult.

Az adóegyezmények számos, a kilépő szerződéses kötelezettségekkel kapcsolatos kérdést nem, vagy csak általánosságban szabályoznak a kodifikált vagy a nemzetközi szokásjog keretében, ami eltérő gyakorlatokhoz és a szabályok önkényes értelmezéséhez vezet. Az előadás az államok kilépési szándékára összpontosít, kezdve a ratifikációt megelőző időszakkal és befejezve a szerződés utáni kötelezettségekkel. A kilépési szándék lehet rejtett vagy kifejezett, megnyilvánulhat a tárgyalások során felmerülő indokolatlan késedelmekben, a már aláírt szerződés felbontásában, vagy a szerződés alkalmazásának megszüntetésében vagy felfüggesztésében. Az elvek az USA -magyar adóegyezmények példáján át kerülnek bemutatásra.

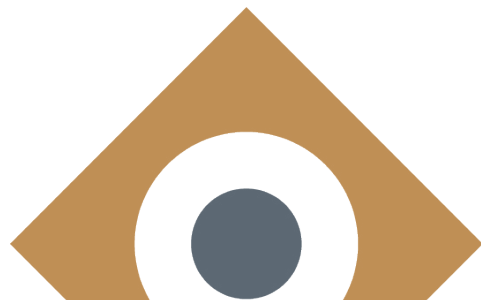
Entering and Exiting Tax Treaties

DR. GERGELY CZOBOLY, DR. GABRIELLA ERDŐS

Keywords: international public law, tax treaty law, customary international law, VCLT, treaty termination, withdrawal from tax treaties

Tax treaties form the core of international tax law, they ensure stability, reliability and the applicability of uniform guiding principles in international tax relations. They provide common, equitable solution to the elimination of international legal double taxation by the allocation of taxing rights. Until recently the termination of tax treaties was a fairly rare event, mostly justified by the conclusion of new treaties or the misuse of the tax treaty in question. In the recent years, however, the number of tax treaty terminations increased substantially and what is more worrying, many of those terminations aimed to exercise political pressure.

Tax treaties form the core of international cooperation between states, yet a number of issues related to exiting treaty obligations are not or only generally regulated within the framework of codified or customary international law which leads to varying practices and the arbitrary interpretation of rules. This presentation focuses on the withdrawal intention of states starting with the pre-ratification period and ending with post-treaty obligations. Withdrawal intentions may be latent or expressed, they can manifest in undue delays during the negotiations, in un-signing of an already signed treaty, or in the termination or suspension of the application of a treaty. Those intentions can also be reversed until the process is completed by withdrawing the notice on withdrawal. The principles will be demonstrated through the example of the US-HU tax treaties.

Átállni vagy nem átállni: az itt a kérdés

Az IFRS 17 kapcsán meghozott biztosítói döntések

KOZMA NORBERT

Kulcsszavak: beszámoló, számviteli standard, nemzetközi számvitel, IFRS 17, biztosító, biztosítási számvitel, biztosítási szerződés

A biztosító társaságok számviteli elszámolásainak tekintetében a 2023-mas év jelentős változást hozott, hiszen a korábbi IFRS 4: Biztosítási szerződések standardot felváltotta, az azonos elnevezésű, de szemléletében teljesen újszerű IFRS 17. A korábbi „meglévő gyakorlatok elvén” alapuló szabályozás helyett egységes értékelési és bemutatási követelmények léptek hatályba, amely összehasonlíthatóvá teszi a biztosítók vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét. Mivel a hazai Számviteli törvény nem teszi kötelezővé a standard alkalmazását a magyarországi székhelyű biztosítók számára, ezért a társaságok – az előnyöket és hátrányokat mérlegelve – saját hatáskörben dönthetik el, hogy „alávetik-e” magukat az új nemzetközi szabályozásnak vagy továbbra is a nemzeti számviteli szabályok alapján készítik el a beszámolójukat.

Ha egy biztosító az átállás mellett dönt, legalább három fő kihívással kell szembenéznie: jelentős IT és HR kapacitást kell biztosítania a projekt sikeréhez és át kell szabni a belső folyamatait annak érdekében, hogy az IFRS 17 elvein alapuló beszámolás megvalósuljon. Emiatt az átállás költségei jelentősek lehetnek, a globális biztosító cégcsoportok esetében akár 50 millió euró feletti költségekre is rúghatnak.

A költségek mellett számolni kell az egyszeri áttérési hatással is, amely technikailag az IFRS 4 és az IFRS 17 tartalék különbségeként „keletkezik” meg, nagyságát számos módszertani kérdés és egyszeri döntés befolyásolja és eltérő előjelű lehet a különböző biztosítóknál. Ha az áttérési eredmény pozitív, akkor azt a saját tőke növekményeként kell elszámolni, amely kedvező kimenetel az áttérő társaság számára.

Az átállási döntést tehát a költségek és a hasznok elemzésével alátámasztva kell meghozni, amelyhez – a hatások és az erőforrások számszerűsítésén túl – a meglévő szerződésállomány elemzése és az átállás adatigényének meghatározása is szükséges. Mindezek fényében érdemes kialakítani az átállás időzítésére vonatkozó stratégiát.

Transition or no transition: that is the question

Decision-making by insurance companies in relation to IFRS 17

NORBERT KOZMA

Keywords: financial report, accounting standard, international accounting, IFRS 17, insurance, accounting of insurance, insurance contracts

The year 2023 brought a significant change in the accounting of insurance companies, as the previous IFRS 4: Insurance Contracts was replaced by IFRS 17, which is completely new in its approach, but has the same name. The previous “existing practices” regulation has been replaced by uniform valuation and presentation requirements, which makes the assets, financial and income position of insurers comparable. Since the Hungarian Accounting Act does not make the application of the standard mandatory for Hungarian insurance companies, they can decide at their own discretion whether to “subject” themselves to the new international rules or to continue to prepare their accounts on the basis of national accounting standards, considering the advantages and disadvantages.

If a company decides to make the transition, it faces at least three main challenges: it needs to provide significant IT and HR capacity to make the project a success and it needs to adapt its internal processes to ensure that IFRS 17 principles-based reporting is achieved. The costs of this transition can be significant, up to over €50 million for global insurance groups. In addition to the costs, there is also a one-off transition impact, which technically represents the difference between reserves under IFRS 4 and IFRS 17. The size of this impact is influenced by methodological issues and one-off decisions and may vary from one insurer to another. A positive transition effect should be accounted for as an increase in equity, representing a favorable outcome for the transitioning company.

The transition decision should therefore be supported by an analysis of the costs and benefits, which, in addition to quantifying the impacts and resources, requires an analysis of the existing portfolio of contracts and the identification of the data requirements for migration. In the light of this, a strategy for the timing of the migration should be developed.

Számviteli kihívások egy startup életében

KERTÉSZ RÉKA

Kulcsszavak: startup, számviteli kihívások, convertible note, ESOP, riportálás

A startup vállalkozások története 1970-ben kezdődött Amerikában, a Szilícium-völgyben. Európában azonban a startup trend csak 15-20 évvel később terjedt el, míg Magyarországon csak 2008 óta beszélünk ilyen vállalkozásokról. Magyarországon a számviteli kihívások között kiemelkednek a jogi hiányosságok és adminisztratív akadályok. A törvényi definíció hiánya, az induló cégforma választásának nehézségei, valamint a convertible note-ok és a SAFE szabályozásának hiánya nehezíti a startupok működését. Az ESOP rendszer hiányos jogi környezete és a külföldi cégalapítási feltételek is számviteli és adminisztratív komplikációkat okoznak a startupként működő hazai vállalkozásoknak. A kezdeti külföldi valós gazdasági tevékenység hiánya, így a külföldi adószám hiánya további számviteli és jogi problémákat vet fel. A riportálási követelmények szintén kihívásokat jelentenek a startupok számára, mivel az anya- és leányvállalatok könyvvezetése és beszámolóképzése eltérő szabályok szerint történik, ami további komplexitást ad a számviteli folyamatoknak.

Accounting challenges in the life of a startup

RÉKA KERTÉSZ

Keywords: startup, accounting challenges, convertible note, ESOP, reporting

The history of startups has its roots in America dating back to 1970, particularly in Silicon Valley. In Europe, however, the startup trend started only 15 to 20 years later, while in Hungary we have been talking about such businesses only since 2008. Legal gaps and administrative obstacles stand out among the accounting challenges in Hungary. The lack of a legal definition, difficulties in choosing the legal form of the startup company, and the lack of regulation of convertible notes and SAFE make it difficult for startups to operate. The lack of regulation of the ESOP scheme and the conditions for incorporation abroad also create accounting and administrative complications for startups. The lack of an initial foreign real economic activity and thus the absence of a foreign tax number pose additional accounting and legal problems. Reporting requirements also pose challenges for startups, as the accounting and reporting of parent and subsidiary companies are subject to different rules, adding further complexity to the accounting processes.

A jövő kutatás irányai a számvitelben

MENYHÉRT KRISTÓF

Kulcsszavak: a számvitel jövője, jövő kutatás, AI, robotizáció, digitalizáció

Az emberiség jövőjével kapcsolatban a tudománynak létezik egy pesszimista fel fogása, amely alapján az emberi faj egyik utolsó generációja vagyunk, és hamarosan olyan egyedek uralják majd a bolygót, akik jóval távolabb állnak majd tőlünk fejlettségben, mint mi a neandervölgyi embertől. Erre az álláspontra helyezkedik többek között Yuval Noah Harari is. Ezzel szemben optimizmusra sarkall például a néhai Steve Jobs állásfoglalása, aki úgy gondolta, hogy a technológia semmiség, csupán eszköz az emberiség kezében, a lényeg mindig az ember, az emberiségbe vetett hit marad.

Kinek lehet igaza? Milyen irányba tart az emberiség fejlődése, és miként fog ezen fejlődés hatni az emberek által művelt foglalkozásokra, szakmákra, így kiemelten a számvitel területére?

Ahhoz, hogy a számvitel jövőjével kapcsolatban megalapozott állásfoglalást tehesünk, a jelenlegi tendenciákból lehet érdemes kiindulni: például az AI térnyerése, valamint a digitalizáció és a Z-generáció megjelenése. Ezen tendenciák alapján biztosra vehető a könyvvezetés teljes automatizációja, az adózás digitalizációja és a tanácsadói szerepkör elsődlegessé válása is a jövőben, amely csak néhány azon meghatározó jellemzők közül, ami a számvitel területére vár.

Directions of futurology in accounting

KRISTÓF MENYHÉRT

Keywords: the future of accounting, future research, AI, robotization, digitization

Regarding the future of humanity, science has a pessimistic view, according to which we are one of the last generations of the human race, and the planet will soon be dominated by individuals who will be much further from us in terms of development than we are from the Neanderthals. Among others, Yuval Noah Harari takes this position. On the other hand, optimism is encouraged by, according to the late Steve Jobs, the belief that technology is merely a tool in the hands of humanity, and the human race and the faith in humanity will always be of essence.

Who is right? In which direction is the development of humanity headed, and how will this development affect the occupations and professions practiced by people, especially the field of accounting?

In order to make a well-founded assumption regarding the future of accounting, it may be worth starting from the current trends: for example, the rise of AI, as well as the emergence of digitization and Generation Z. Based on these trends, we can be sure that the complete automation of bookkeeping, the digitization of taxation and the priority of the role of consultants in the future will all take place, which are just some of the defining characteristics that await the field of accounting.

A munkavállalói juttatások és egyéb ösztönzők számviteli kezelése

KOVÁCS LILLA

Kulcsszavak: részvényalapú kifizetések, IFRS 2, munkavállalói részvényprogram, ösztönzőrendszer

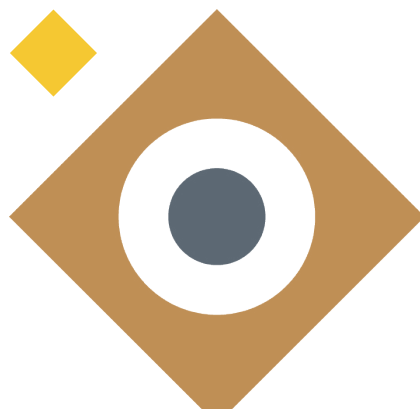
A munkavállalói részvényprogramok egyre több hazai tőzsdei vállalatnál, illetve hitelintézetnél megjelennek, sőt újabb és újabb gazdálkodók döntenek ilyen típusú ösztönzőrendszer bevezetéséről. A dolgozók motiválása és az elkötelezettség növelése mellett több célja is lehet egy ilyen kifizetési rendszer működtetésének: többek között adózási és adminisztratív szempontokat mérlegelnek a gazdálkodók, amikor MRP bevezetéséről döntenek. Jelenleg a BÉT prémium kategóriában jegyzett részvények kibocsátóinak nagyjából fele működtet munkavállalói részvényprogramot. Az ügyletek egy része részvényben, más része pedig készpénzben teljesített juttatást foglal magában, ezen tekintetben, illetve időtáv szempontjából sem tekinthetők egységesnek a programok. Kutatásomban arra keresem a választ, hogy a hazai, illetve akár nemzetközi vállalatok milyen részvényalapú kifizetési programokat működtetnek, milyen tényezők mentén döntenek ezen programok bevezetéséről, típusáról, valamint milyen jövőbeli tendenciák, illetve trendek várhatók ezek tekintetében.

Accounting treatment of employee benefits and other incentives

LILLA KOVÁCS

Keywords: share-based payments, IFRS 2, share-based payments to employees, incentive scheme

Employee share schemes are appearing in an increasing number of listed companies and credit institutions, and more and more companies are deciding to introduce this type of incentive scheme. In addition to motivating employees and increasing employee engagement, there may be a number of objectives for operating such a payout scheme, including tax and administrative considerations, which are taken into account by companies when deciding to introduce share-based payment programs. At present, around half of the issuers of shares listed on BSE in the premium category operate an employee share scheme. Some of the transactions involve disbursement in shares and others in cash, and the schemes are not uniform in this respect or in terms of time horizon. In my research, I seek to find out what kind of share-based payment schemes domestic and even international companies operate, what factors determine their decision to introduce and the type of schemes, and what future trends can be expected in these schemes.

Fenntarthatósági jelentések tanúsítása a CSRD hatályba lépését megelőző időszakban

ZANÓCZ ANETT

Kulcsszavak: Nem pénzügyi jelentés, ESG jelentés, ESG tanúsítás, CSRD, A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati jelentéstételről szóló irányelv

A nem pénzügyi jelentések tanúsítása a közzétett környezeti, társadalmi és vállalatiirányítási (ESG) információk független ellenőrzését és validációját jelenti. Egyre több vállalat ismeri fel a fenntarthatóság és a felelős üzleti gyakorlatok fontosságát, egyaránt egyre nagyobb igény mutatkozik az ESG teljesítményről szóló jelentések átláthatóságára és elszámoltathatóságára. Előadásomban bemutatom a Nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv (NFRD) jelenlegi tanúsítási gyakorlatait, amely szabályozás ugyan nem teszi kötelezővé a beszámoló tanúsítását, mégis vannak vállalatok, amelyek független felek bevonásával hitelesítik azt. 2023 októberében megjelent a CSRD magyar törvénytervezete, amely új szabály hatályba lépését követően a vállalatok egyre szélesebb köre lesz köteles Magyarországon a pénzügyi jelentése mellett nem pénzügyi jelentését is tanúsítás alá vonni. A CSRD jelenlegi tervei szerint idővel a korlátozott bizonyosságot nyújtó véleményt kellő bizonyosság fogja felváltani, amely fenntarthatósági bizonyossági megbízások a könyvvizsgálókat is új kihívások elé állíthatják.

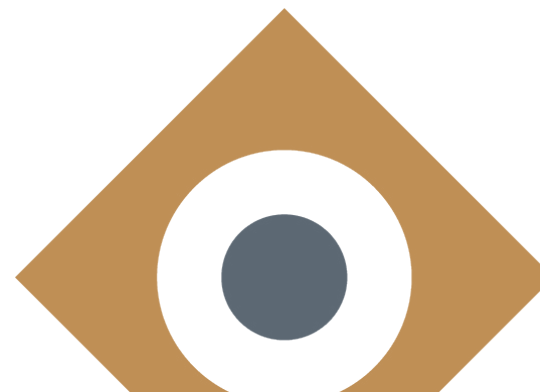

Sustainability reporting assurance in the pre-CSRD era

ANETT ZANÓCZ

Keywords: Non-financial report, ESG report, ESG assurance, CSRD, Corporate Sustainability Reporting Directive

Non-financial reporting assurance is the independent audit and validation of disclosed environmental, social, and governance (ESG) information. As more and more companies recognize the importance of sustainability and corporate responsibility, there is a growing demand for transparency and accountability in ESG performance reporting. In my presentation, I describe the current assurance practices of the Non-Financial Reporting Directive (NFRD), which does not make the auditing of reports mandatory, but there are companies that already assure their non-financial reports with independent parties. Furthermore, in October 2023, the Hungarian CSRD bill was published, which will require an increasing number of companies in Hungary to assure their non-financial reports in addition to their financial reports. CSRD's current plans call for limited assurance to be replaced by reasonable assurance over time. Therefore, sustainability assurance engagements may also pose new challenges for auditors.

Egyes számviteli beszámolók hasznossága

FÁBICS ISTVÁN

Kulcsszavak: beszámoló hasznosság, érdekhordozók, nonprofit beszámoló, számvitel elmélet

Kutatásomban arra keresem a választ, hogy a számvitelnek van-e abban felelőssége, hogy 2023-ra mind a föld környezetszennyezése, mind a társadalmak vagyoni, jövedelmi különbségei az elmúlt 50 illetve 100 évben jelentősen fokozódtak. Szokatlan a kérdésselvetés, mivel a számvitel erősen technológiai eszközrendszernek tűnik, szokás röviden információs rendszernek hívni, ami információt szolgáltat elsősorban a vállalatok vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről. Ezen információ elsősorban a fősodró számviteli felfogás szerint a tulajdonosok, befektetők, hitelezők, mint érdekhordozók nézőpontjából mutat képet. Kutatásomban azt a két hipotézis vizsgálom, hogy egy kellően kis, nem globális szereplő cégnek nem érdekhordozója egy átlag állampolgár, míg egy multinacionális nagyvállalatnak érdekhordozója, mivel a vállalat hatása a környezetre és a társadalmi egyenlőtlenségekre meghatározó externália globálisan. A hipotézisek tesztelésére többváltozós statisztikai elemzést alkalmazok kérdőíves megkérdezést követően. A kitöltők száma 272 fő.

The usefulness of the financial reports

ISTVÁN FÁBICS

Keywords: reporting utility, stakeholders, non-profit reporting, accounting theory

In my research, I seek to answer the question of whether accounting is responsible for the fact that by 2023, both the pollution of the earth and the wealth and income disparities between societies will have increased significantly over the past 50 and 100 years, respectively. The question is an unusual one since accounting appears to be a highly technological tool, commonly referred to as an information system, which provides information primarily on the wealth, financial, and income situation of companies. This information is primarily presented from the point of view of the owners, investors, and creditors as stakeholders, according to the mainstream accounting view. In my research, I test the two hypotheses that a sufficiently small, non-global firm is not a stakeholder of an average citizen, while a large multinational corporation is a stakeholder since the impact of the firm on the environment and social inequalities is a determinant externality globally. To test the hypotheses, I use multivariate statistical analysis following a questionnaire survey. The total number of respondents is 272.

Egyetemi számvitel oktatás változása a 2020-as évek elején

TARPATAKI ELEONÓRA

Kulcsszavak: számvitel oktatás, készségek, tanulási módszer

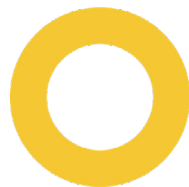
A Covid-19 válság hatására az egyetemi számvitel oktatásban is felgyorsultak a változások, melyekhez mind az intézményeknek, mind az oktatóknak, hallgatóknak alkalmazkodniuk kellett. A hirtelen bevezetett, jellemzően valamilyen digitális technológia által támogatott oktatási/tanulási módszerek sok esetben kedvező fogadtatásra találtak és a válság elmúltával is igény mutatkozik az alkalmazásukra. Ahhoz, hogy hallgatóink elérjék a szakma által elvárt képességeket és készségeket, a hagyományos, oktató központú megközelítésből a hallgató központú módszertanokra kell helyezni a hangsúlyt. A változatos oktatási módok lehetőséget teremtenek a különböző tanulási stratégiájú hallgatók igényeinek kielégítésére, az érdeklődésük és elköteleződésük fenntartására és készségfejlesztésre is. Ahhoz azonban, hogy ez a váltás gördülékenyen véghez vihető legyen, szükséges a felsőoktatási intézmények vezetése részéről az ennek megfelelő keretrendszer kialakítása, a szakmai szereplők aktívabb szerepvállalása, rendszeres visszajelzései és iránymutatása, valamint az oktatók szemléletváltása, fejlődése, változásra való nyitottsága is.

Changes in accounting education in the early 2020s

ELEONÓRA TARPATAKI

Keywords: accounting education, skills, learning/teaching methods

The Covid-19 crisis has accelerated the pace of change in university accounting education, to which both institutions, teachers, and students have had to adapt. The sudden introduction of teaching/learning methods, typically supported by digital technology, has often been well-received. Now that the crisis has passed, there is still a demand to use them. For our students to achieve the output requirements set by the profession, we need to shift the focus from a traditional teacher-centered approach to student-centered methodologies. The variety of teaching methods provides opportunities to meet the needs of students with different learning strategies, maintain their interest and engagement, and develop their skills. However, for this change to occur smoothly, the management of higher education institutions needs to create the appropriate framework; professional bodies should take active involvement in support, feedback, and directives; and teachers should change their approach and be open to changes and development.

Audit hibák, elszalasztott lehetőségek

PROF. DR. LUKÁCS JÁNOS

Kulcsszavak: audit, audit hibák, könyvvizsgálói felelősség, könyvvizsgálói titoktartás

A könyvvizsgáló a pénzügyi kimutatások, éves beszámolók auditja során elegendő és megfelelő bizonyítékokat gyűjt, és ezen bizonyítékokat szakmai megítélése alapján értékeli annak érdekében, hogy kellő bizonyosságot szerezzen arról, hogy a pénzügyi kimutatások, éves beszámolók az irányelveknek vagy a számviteli törvény előírásainak megfelelően készültek, nem tartalmaznak lényeges és/vagy átfogó hibás állításokat, így megbízható és valós képet mutatnak (tisztá jelentés), illetve ellenkező esetben minősített véleményt kibocsátva jelezze, hogy a közzétett beszámolóban lényeges és/vagy átfogó hiba maradt. A könyvvizsgálat legfőbb kockázata, hogy nem megfelelő következtetésre jut, így téves véleményt fogalmaz meg, hibás jelentést ad ki.

Előadásomban bemutatok néhány ismert és elhíresült külföldi (Carillion, Get-Back, Wirecard) és hazai botrányt, csődöt (Postabank, Quaestor, Lombard, MVM, OTT-One, Set Group), amelyekben a könyvvizsgáló felelőssége is felmerült, és megpróbálom feltárni ezen auditkudarok okait. Az esetek kisebb hányadában a könyvvizsgáló nem rendelkezett a munkavégzéséhez szükséges minősítéssel, ismerettel, készségekkel és tapasztalatokkal. A sikertelenség nagyobb részben azonban arra vezethető vissza, hogy a könyvvizsgáló a könyvvizsgálat egyes munkaszakaszaiiban nem a könyvvizsgálói standardok szerint járt el („mechanikus hibák”): rosszul mérte fel a kockázatokat, nem megfelelően tervezte meg az auditot, nem jól határozta meg a lényegességeket, helytelen könyvvizsgálói eljárásokat alkalmazott, nem megbízható kontrollokra, becslésekre támaszkodott, súlyos hiányosságok fordultak elő a dokumentálásban, a nyomon követésben és a felülvizsgálatban, korlátozottak voltak az erőforrásai.

Mivel a közvélemény egyáltalán nem tolerálja a könyvvizsgáló által elkövetett hibákat, ezért minden könyvvizsgáló egy kiválósági teljesítménykényszernek van kitéve, bevallva-bevallatlanul tart az érdekeltek túlzott elvárásaitól, az elégedetlenségüktől, a minőségellenőrzés szankcióitól. A könyvvizsgáló az audit során elkövetett hibáira nem tanulási és innovációs lehetőségként tekint, nem mer és

nem akar róla nyíltan beszélni, nem elemezi ki azok tanulságait, hanem negatív és elkerülhető eseményekként éli meg. Fél, szorong, frusztrált lesz, szégyenkezik. Ráadásul titoktartási kötelem (a tudomásomra jutott minősített adatot, hivatásbeli és üzleti titkot meg kell őriznie) is tiltja, hogy a tevékenységes során általa vagy ügyfele által elkövetett hibáiról beszéljen. A hibázást összeegyeztethetetlennek tartja az ellenőrzéssel, mert annak előfordulása megkérdőjelezi a könyvvizsgálat értelmét, legitimitását, hírnevét, bizalomvesztéssel és jogi felelősségre vonással jár. A leplezéstől való félelem hajlamossá teszi a könyvvizsgálót a korábban elkövetett hibák megismétlésére és a könyvvizsgálói módszertana fejlesztésének elmulasztására. Benyomás-kezelési stratégiákhoz fordul és túldokumentál. A hibáztatás-orientált kultúra csökkenti a hibák bejelentésére való hajlandóságot, és növeli a hibák eltitkolásának szándékát, míg a nyitott hibakultúra elősegíti a hibák kommunikációját.

Az audit hibák megelőzését olyan mechanizmusok segíthetik, mint a konzultáció egy másik könyvvizsgálóval, szakértővel, kézikönyvek, szabályzatok, workflow-k, döntési segédletek, ellenőrző listák, digitalizáció, mesterséges intelligencia, audit szoftverek alkalmazása, minőségirányítás, minőség-ellenőrzés és a teljesítmények folyamatos értékelése. A könyvvizsgálóknak folyamatosan arra kell törekedniük, hogy a szakértői tudás és a szakmai megítélés alkalmazása kerüljön előtérbe az auditálás elméleti eszménye (a legjobb gyakorlati és technikai apróságok, túldokumentálás, kritikus gondolkodás csökkenése, az auditálási megközelítés kipipálása, kényszermegfelelés) helyett.

Audit failures, missed opportunities

PROF. DR. JÁNOS LUKÁCS

Keywords: audit, audit errors, auditor liability, auditor confidentiality

An auditor obtains sufficient and appropriate evidence in an audit of financial statements and annual reports and evaluates that evidence on the basis of his or her professional judgment to obtain reasonable assurance whether the financial statements and annual reports have been prepared in accordance with the guidelines or the requirements of the Accounting Act, are free from material and/or material misstatement and give a true and fair view (clean report), or otherwise provide a qualified opinion that the published financial statements are free from material and/or material misstatement. The main risk of an audit is that it may lead to an inappropriate conclusion, resulting in an erroneous opinion or an inaccurate report.

In my presentation, I will present some well-known and notorious foreign (Carillion, GetBack, Wirecard) and domestic scandals and bankruptcies (Postabank, Quaestor, Lombard, MVM, OTT-One, Set Group), in which the auditor's responsibility has been implicated, and I will try to explore the causes of these audit failures. In a minority of cases, the auditor did not have the qualifications, knowledge, skills, and experience to perform the work. However, the majority of the failures were due to the auditor's failure to perform audit work in accordance with auditing standards ('mechanical errors'): poor risk assessment, poor audit planning, poor materiality determination, incorrect audit procedures, reliance on unreliable controls, estimates, serious deficiencies in documentation, monitoring and review, limited resources.

Since the public has absolutely no tolerance for mistakes made by auditors, all auditors are subject to a performance pressure of excellence, with an admittedly unacknowledged fear of excessive stakeholder expectations, dissatisfaction, and the penalties of quality control. The auditor does not see audit failures as an opportunity for learning and innovation, does not dare or want to talk about them openly, does not analyse their lessons, but experiences them as negative and avoidable events. They become fearful, anxious, frustrated, and ashamed. In addition, he is bound by confidentiality (he must keep confidential any classified in-

formation, professional and trade secrets that he has learned) and is forbidden to talk about mistakes he or his client has made in the course of his work. It considers misconduct to be incompatible with the audit because its occurrence calls into question the meaning, legitimacy, and reputation of the audit, and leads to loss of confidence and legal liability. The fear of detection makes the auditor prone to repeat past errors and to fail to improve his audit methodology. It resorts to pressure management strategies and overdocumentation. An error-oriented culture decreases the willingness to report errors and increases the willingness to conceal errors, while an open error culture promotes communication of errors.

Mechanisms such as consultation with another auditor or expert, manuals, policies, workflows, decision aids, checklists, digitalisation, artificial intelligence, audit software, quality management, quality control and continuous assessment of performance can help prevent audit errors. Auditors should constantly strive to focus on the application of expert knowledge and professional judgement rather than the theoretical ideal of auditing (best practice and technical minutiae, over-documentation, loss of critical thinking, ticking off the audit approach, forced compliance).

